

Т. Б. СЕРГІЄНКО, студентка, НТУ «ХП»

МОНІТОРИНГ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА ІНВЕСТИЦІЙНУ ПРИВАБЛИВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

У статті проведено моніторинг зовнішніх і внутрішніх факторів інвестиційної привабливості підприємства, систематизовані фактори впливу на інвестиційну привабливість та їх показники, розроблені рекомендації щодо шляхів розрахунку цих показників.

Ключові слова: інвестиційна привабливість, оцінка, фактори, показники

Вступ. В сучасних умовах ринкових відносин інвестиції виступають однією із найважливіших економічних категорій. Вони грають важливу роль для підприємства - простого та розширеного відтворення, максимізації прибутку, структурних перетворень і в результаті вирішення багатьох соціальних питань. Ріст економіки потребує великих фінансових ресурсів на розробку та реалізацію нових інвестиційних проектів. Для підприємств, які розвиваються та бажають залишитися на ринку проблема дефіциту інвестиційних засобів стоїть дуже гостро. Залучення додаткових фінансових ресурсів для забезпечення поточної діяльності підприємства та його розвитку має безсумнівно стратегічне значення. У той же час найменш витратним та надійним способом залучення інвестицій є фінансування на основі займу. Тому щоб використовувати у своїй діяльності займані ресурси підприємство має бути інвестиційно-привабливим для інвестора.

Аналіз основних досягнень і літератури. Вивчення питань інвестиційної привабливості, її факторів та методів оцінки проводилось рядом науковців Т.В. Федорович, Н.Ю. Брюховецькою, Л.С. Валінуровою, О.Б. Веретеніковою, А.Л. Кузнецовим, Н.С. Самаріною та ін.. Але у даних роботах відсутня єдина всебічна та детальна систематизація факторів, які впливають на інвестиційну привабливість підприємства.

Мета дослідження. Метою дослідження є моніторинг та систематизація факторів та складових, які впливають на оцінку інвестиційної привабливості підприємства та які б у повній мірі відображали фінансовий та не фінансовий стан підприємства, умови функціонування підприємства та були корисними у використанні цієї методики зовнішніми та внутрішніми користувачами.

Постановка проблеми. Керівництво більшості організацій в Україні не усвідомлює значимість підвищення інвестиційної привабливості своїх підприємств і не займається питаннями розробки методики її оцінки та

проблемами її підвищення. Саме цьому в науковій та спеціалізованій літературі проблема оцінки інвестиційної привабливості підприємства є недостатньо розробленою та вимагає подальшого ретельного вивчення.

Матеріали досліджень. Питання оцінки інвестиційної привабливості знаходиться у центрі уваги багатьох вчених-економістів. Проведено дослідження наукових праць, публікацій, учбової літератури з цього питання, вивчено особливості проведення аналізу інвестиційної привабливості підприємства.

Аналіз теорії та практики вимірювання інвестиційної привабливості підприємств показує, що в наш час існує велика кількість підходів до виявлення її факторів і показників. Вони можуть бути поділені на дві групи: в одному випадку автори [1, 2] визначають лише внутрішні фактори і показники, в іншому – як внутрішні так і зовнішні [3, 4].

З нашої точки зору в якості зовнішніх факторів слід враховувати фактори інвестиційної привабливості галузі та регіону, в яких функціонує підприємство, яке розглядається. На відміну від внутрішніх, зовнішні фактори не залежать від підприємства та відносяться до некерованих факторів інвестиційної привабливості підприємства, тому їх необхідно брати до уваги, як супутні.

Внутрішні фактори інвестиційної привабливості підприємства залежать від діяльності господарчого суб'єкта і відносяться до керованих факторів. До основних внутрішніх факторів можна віднести фінансовий стан підприємства, його надійність, рівень корпоративної культури, якість управління, адаптивність підприємства та інші. З точки зору деяких авторів [1, 2, 3, 4, 5, 6], основним внутрішнім фактором інвестиційної привабливості є фінансовий стан підприємства, як загальна характеристика результативності його діяльності. Тому у більшості запропонованих методів оцінки інвестиційної привабливості вчені беруть за основу оцінку фінансового стану підприємства та рідко враховують зовнішні та інші внутрішні фактори.

В результаті дослідження нами встановлено, що доцільно розглядати як зовнішні, так і внутрішні фактори інвестиційної привабливості підприємства для отримання максимально вірної оцінки. Нами запропонована систематизація факторів впливу на інвестиційну привабливість підприємства та дані рекомендації щодо шляхів розрахунку показників, через які відображаються дані фактори, це має забезпечити більш точну та всебічну оцінку інвестиційної привабливості підприємства. Дана систематизація наведена у таблиці.

Таблиця – Систематизація факторів впливу на інвестиційну привабливість та рекомендації щодо шляхів розрахунку показників, через які відображаються дані фактори

Фактори	Складові та показники	Визначення рівня впливу фактору та розрахунку показників
Зовнішні		
Інвестиційна привабливість регіону	Природні ресурси, трудові ресурси, інноваційний потенціал, географічне розташування, споживчий сегмент, бізнес сегмент, інфраструктура, діловий клімат, відкритість влади, діловий оптимізм, успішний досвід та ін. [7].	Для спрощення розрахунку доцільно використовувати рейтинги, аналітичні та політичні огляди (рейтинги Інституту економічних досліджень та політичних консультацій, міжнародних агентств Standard & Poor's, Moody's, аналітичні оцінки журналу «Forbes», «Fortune», «Business Week», рейтингового агентства «Експерт» та ін.)
Інвестиційна привабливість галузі	Інвестиції у галузь, рівень середньої з/п у галузі, фінансовий стан підприємств галузі, потенціал розвитку галузі, державна підтримка, інноваційний потенціал, рівень технічних нововведень, стан конкуренції галузевого ринку та ін.	
Політичний клімат	Бюджетно-податкова політика, грошово-кредитна, амортизаційна, цінова, валютна, інноваційна політика, нормативне законодавче регулювання та ін.	
Внутрішні фактори		
Майновий стан підприємства	Активна частина основних засобів, коефіцієнт зносу основних засобів, коефіцієнт оновлення, коефіцієнт вибуття.	Рекомендуємо використовувати розроблену Агентством з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій «Методику інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та
Плато-спроможність підприємства	Власні оборотні засоби, власні довгострокові та середньострокові позикові джерела формування запасів та витрат, сума основних джерел формування запасів та витрат, робочий капітал, маневреність робочого капіталу, коефіцієнт незалежності,	

Продовження таблиці

	коефіцієнт фінансування, коефіцієнт фінансової стійкості, показник фінансового левериджу.	організацій» [8] для оцінки впливу ряду внутрішніх факторів на інвестиційну привабливість підприємства і сприймати результат інтегральної оцінки ряду показників як складову частину кінцевого значення, так як вона є неповною та потребує доповнення з урахуванням повного переліку розглянутих факторів. Але її перевагою є швидкість розрахунку, так як вона передбачає використання комп'ютерної програми.
Ліквідність суб'єкта господарювання	Поточний або загальний коефіцієнт покриття, коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості, коефіцієнт абсолютної ліквідності, норма грошових резервів, коефіцієнт покриття періодичних виплат.	
Прибутковість	Коефіцієнт прибутковості інвестицій, коефіцієнт прибутковості власного капіталу, операційна рентабельність продажу, коефіцієнт експлуатаційних витрат, коефіцієнт прибутковості активів.	
Ділова активність	Продуктивність праці, фондівіддача, оборотність коштів у розрахунках, коефіцієнт оборотності коштів у розрахунках, оборотність виробничих запасів, оборотність власного капіталу, оборотність основного капіталу.	
Ринкова активність	Дивіденд, коефіцієнт цінності акції, рентабельність акції.	
Виробничо-технологічний	Рівень розвитку виробництва, використані технології, інновації.	Під час дослідження було встановлено, що найбільш доцільною є оцінка даних факторів експертно-аналітичним шляхом, у результаті якої важливо отримати один кінцевий показник по кожному з факторів.
Організаційно-управлінський	Оцінка існуючої організаційно-правової форми, особливостей функціонування, правового статусу, специфіки органів управління, якості управління, рівня корпоративної культури та рівня роботи з персоналом, адаптивності підприємства та ін..	
Інформаційний	Рівень інформатизації процесу діяльності підприємства (використання сучасного програмного забезпечення: програм для аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства, оцінки рівня інвестиційної привабливості; веб-сайту в мережі	

Закінчення таблиці

	Интернет, зворотного електронного зв'язку з персоналом та ін.)	
Ділова репутація	стійкість ринкових позицій підприємства, рівень економічної ефективності підприємства, перспективний рівень прибутковості підприємства з урахуванням показників вартості акціонерного, короткострокового та довгострокового позичкового капіталу.	Рекомендуємо розраховувати на основі середньої арифметичної трьох показників гудвілу за моделлю запропонованою Радіоновим О.В. [9].

Отже, згідно даних табл. нами систематизовані фактори впливу на інвестиційну привабливість підприємства, як зовнішні так і внутрішні, вплив яких можна розрахувати як через кількісні показники, так і через якісні. Також були запропоновані на наш погляд найдоцільніші способи визначення значень показників, ураховуючи їх швидкість та використання у них сучасних підходів.

Результати досліджень. Моніторинг зовнішніх і внутрішніх факторів та показників дозволив розробити більш повну та всебічну систематизацію факторів впливу на інвестиційну привабливість та запропонувати рекомендації щодо шляхів розрахунку показників, через які відображаються ці фактори. Так, при оцінці зовнішніх факторів нами встановлено, що найбільший вплив на інвестиційну привабливість суб'єкта господарювання у певній галузі має інвестиційна привабливість регіону та галузі функціонування підприємства, а також слід враховувати політичний клімат в країні. Ці фактори формуються під впливом ряду складових та визначається розрахунковими методами з подальшим їх аналізуванням, аналітичним оглядом та складанням рейтингів. Під час дослідження внутрішніх факторів були виділені наступні: майновий стан підприємства, платоспроможність підприємства, ліквідність суб'єкта господарювання, прибутковість, ділова активність, ринкова активність, виробничо-технологічний, організаційно-управлінський, інформаційний та ділова репутація. Розрахунок показників, які впливають на внутрішні фактори рекомендовано проводити згідно існуючої системи розрахунку коефіцієнтів, а визначення тих складових, де це є ускладненим шляхом експертних оцінок.

Висновки. Запропонована систематизація факторів впливу на інвестиційну привабливість та розроблені рекомендації щодо шляхів розрахунку показників, через які відображаються ці фактори є всебічною та детальною. Вона дозволяє як внутрішнім так і зовнішнім користувачам

отримати на виході таку оцінку інвестиційної привабливості, яка врахує усі внутрішні та зовнішні аспекти функціонування підприємства. Запропонована систематизація дозволяє усунути основний недолік в оцінці інвестиційної привабливості підприємства, а саме зробити її всебічною. Дана систематизація дає поштовх для наступних досліджень, особливо в аспекті розрахунку показників та виведені єдиного показника інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємства, який врахує усі фактори, які на неї впливають.

Список літератури: 1. *Глазунов В.Н.* Управление доходом фирмы: практич. Рекомендации / *В.Н. Глазунов* - М.: Экономика, 2003. 2. *Ткачев В.С.* Оценка и формирование инвестиционной привлекательности экономических систем: Автореф. дисс. канд. эк. наук. / *В.С. Ткачев*— Белгород, 2008. 3. *Веретенникова О.Б., Гамбарова Е.А.* Инвестиционная привлекательность корпоративного клиента банка / *О.Б. Веретенникова, Е.А. Гамбарова* // Известия Уральского гос. экон. ун-та — Уральск, 2006. — № 13. 4. *Левченко Т.П.* Особенности определения инвестиционной привлекательности курортных организаций и управления этим процессом в условиях рыночной конкуренции / *Т.П. Левченко* // Проблемы современной экономики. — 2004. — № 3 (11). 5. *Самарина Н.С.* Методическое обеспечение комплексного анализа инвестиционной привлекательности рыбохозяйственных предприятий / *Н.С. Самарина, А.П. Латкин* // Экономические науки. — 2008. — № 41. 6. *Валинурова Л.С.* Инвестирование : учебник для вузов / *Л. С. Валинурова, О.Б. Казакова*. — М. : Волтерс Клувер, 2010. — 448 с. 7. Рейтинг інвестиційної привабливості регіонів // Підготовлено Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій – Київ, 2013. 8. Наказ «Про затвердження Методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій», м. Київ від N 22 від 23.02.98. 9. *Радіонов О.В.* Ділова репутація підприємства: формування, діагностика, розвиток: монографія./ *О.В. Радіонов*. – Луганськ: Ноулідж, 2009. – 408с.

Надійшла до редколегії 02.12.2013

УДК 658.152

Моніторинг факторів впливу на інвестиційну привабливість підприємства / Т.Б. Сергієнко // Вісник НТУ „ХПІ”. Серія: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Х.: НТУ „ХПІ”. - 2013. - № 67'(1040) - С. 7-12. Бібліогр.: 9 назв.

В статтю проведено моніторинг зовнішніх і внутрішніх факторів інвестиційної привабливості підприємства, систематизовано фактори впливу на інвестиційну привабливість і їх показники, розроблено рекомендації щодо розрахунку цих показників.

Ключевые слова: инвестиционная привлекательность, оценка, факторы, показатели

Monitoring of external and internal factors of investment attractiveness of the company is carried out in. The factors of influence on the investment attractiveness and their indicators are systematized; also recommendations on how to calculate these indicators are developed.

Keywords: investment attractiveness, evaluation, factors, indicators